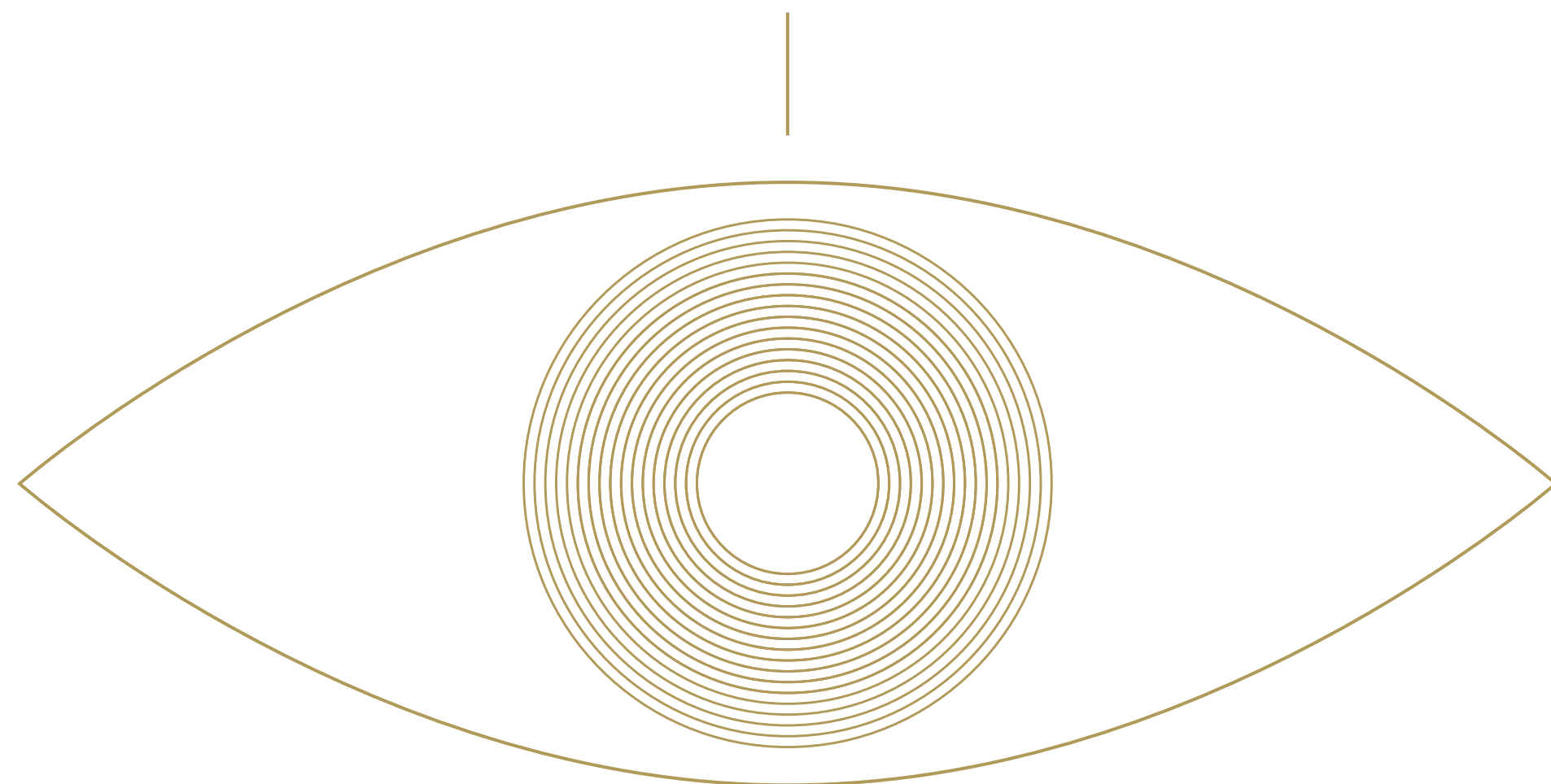

2019

Året på DCUM

Mere bredde

2019 har været året, hvor vi hos DCUM har udvidet vores faglige horisont og fået endnu stærkere fodfæste på erhvervsskoleområdet. Vi har brugt tid ude på skolerne og lyttet til hvad der optager både ledelse, ansatte og elever når det handler om undervisningsmiljø. Vi er med andre ord blevet klogere, har fået ny viden, opmærksomhedspunkter og budskaber med hjem fra praksis. Viden og erfaring som vi har omsat i forskellige projekter, der kigger dybere ind i erhvervsskolernes undervisningsmiljø.

Dansk Trivselsforum i nye klæder

Efter tre succesfulde år på grundskoleområdet, valgte vi i 2019 at lade erhvervsskoler og ungdomsuddannelser være målgrupper for Dansk Trivselsforum. Med temaet Fællesskaber og elevtrivsel samlede vi eksperter, politikere, NGO'er og praktikere til en dag, med vidensdeling om det gode fællesskab på EUD og EUX. Konferencen trak knap 300 engagerede deltagere til Odense – så tak for det. Vi er allerede gået i gang med planlægningen af Dansk Trivselsforum 2020, som også vil stå i ungdomsuddannelsernes tegn.

Grundskolen – indeklima og fællesskaber

Forbedring af indeklima og stærke fællesskaber overtog den politiske dagsorden i 2019 og DCUM bidrog b.l.a. til debatten med en holistisk tilgang som pointerer, at indeklima er mere end frisk luft og ikke bør adresseres adskilt fra pædagogik og adfærd ude på skolerne. Vi har i den forbindelse oplevet stor interesse for DCUMs viden og værktøjer relateret til indeklima.

Stærke fællesskaber med lyst til læring har også fået fuld opmærksomhed fra DCUM i 2019. Fællesskaber kan vi ikke få for meget af, men desværre er det ikke alle børn og unge, der har lige adgang til fællesskaberne. Derfor har DCUM i 2019 samarbejdet med Rockwool Fonden om at afprøve undervisningsmateriale PERSPEKT, der styrker børnenes sociale og emotionelle kompetencer, hvilket er nødvendigt at have, for at kunne indgå i hensigtsmæssige relationer med andre mennesker. Vi satser på at PERSPEKT er på gaden i 2020! Med nye erfaringer fra Den Nationale Klageinstans mod Mobning, har vi styrket vores rådgivning omkring stærke fællesskaber, og dermed ligeledes kvalificeret skolernes arbejde med at forebygge og håndtere mobning og anden form for mistrivsel lokalt.

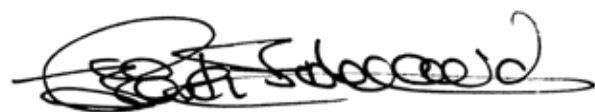
De små børns stemme

På dagtilbudsområdet har vi været særligt optaget af børneperspektivet. I et samarbejde med Børne- og Undervisningsministeriet og Danmarks Evalueringsinstitut påbegyndte vi i 2019 en evaluering af arbejdet med den styrkede pædagogiske læreplan, og vi glæder os til at præsentere resultaterne i 2020. Årets Dagtilbud 2019 har også for andet år i træk været en opprioriteret opgave hos os, hvor vi igen har stået for den faglige bedømmelse og udvælgelse af kandidater, samt facilitering af hele processen lige fra indstilling af kandidater til overrækkelsesceremonien. Med Årets Dagtilbud er vi med til at udbrede gode eksempler på børnemiljø fra hele landet til inspiration for andre. At bringe viden til og fra praksis er en af DCUMs absolut fornemste opgaver.

Elevperspektivet

Hos DCUM er elevperspektivet et pejlemærke for alle indsatser, og det har det også været i 2019. I 2017 etablerede vi Trivselstænk tanken som består af repræsentanter fra forskellige elevorganisatio-
ner på tværs af grundskole, ungdoms-, voksen- og videregående uddannelser. Tænk tanken har i 2019 sat fokus på elevernes rettigheder. Retten til et godt undervisningsmiljø uden mobning og anden form for mistrivsel, retten til at vælge undervisningsmiljøre-
præsentanter, og retten til at blive inddraget i egen undervisning. Vi er glade for det stærke samarbejde med landets elevorganisationer, som du kan læse mere om i denne beretning.

Rigtig god læselyst!

Kirsten Holmgaard
bestyrelsesformand

Jannie Moon Lindskov
direktør

2019

DCUM i overblik

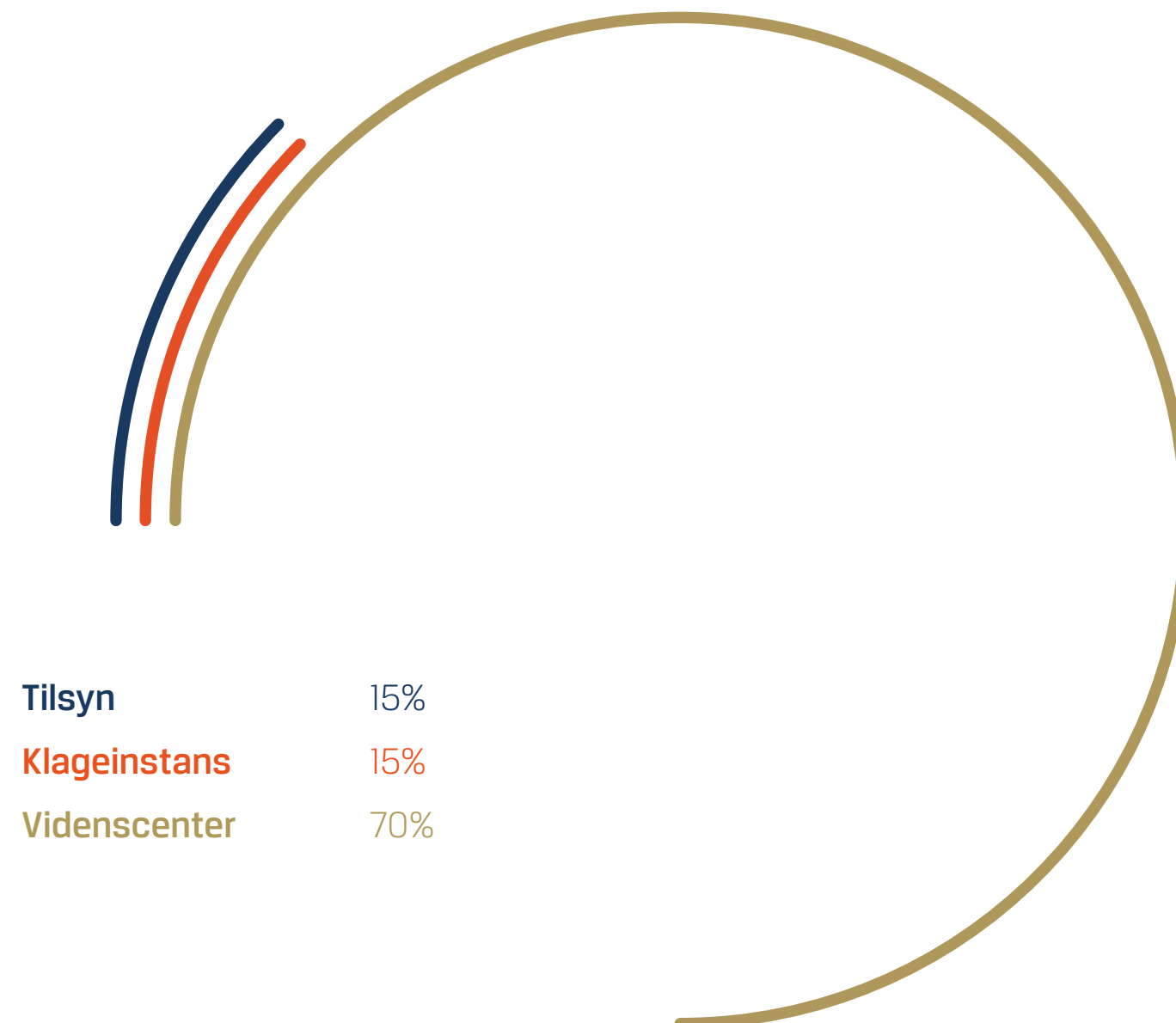

Mødet med praksis

Som altid har DCUMs konsulenter i det forgangne år, haft travlt med at dele ud af deres store ekspertviden på forskellige fagområder. Det er blevet til mindst 75 forskellige oplæg og workshops, hvor vi har været ude og møde dygtige praktikere fra både dagtilbud-, grundskole- og ungdomsuddannelsesområdet. Igen i år, har der været en særlig stor efterspørgsmål på emnet anti-mobbestrategier og lovgivningen heromkring, men specielt for 2019 er, at temaer som indeklima, digital dannelse, elevrettigheder og stærke fællesskaber har vundet meget frem på dagsordenen ude på landets uddannelsesinstitutioner. Emner som DCUM mener er både aktuelle og væsentlige, og som vi også vil beskæftige os med i det kommende år.

Videnscenter med tre funktioner

Med klage- og tilsynsfunktionens tilkomst i 2017 består DCUM af tre funktioner. Størstedelen af DCUMs arbejde ligger stadig i videnscenteret, der vejleder, producerer, og formidler forskning og undersøgelser om trivsel og undervisningsmiljø. Herudover består DCUM af Den Nationale Klageinstans mod Mobning samt DCUMs Tilsyn, der varetager tilsyn med undervisningsmiljøet på landets uddannelsesinstitutioner.

2019

Videncenteret i DCUM

Dagtilbud

- Evaluering af SPL
- Årets Dagtilbud

Grundskole

- Perspekt
- Skoletrivsel for alle
- Når børn og unge skal vælge uddannelse og job
- Undervisningsmiljøprisen 2019

Ungdomsuddannelser

- Tør vi lytte til eleverne?
- Årets Trivselsforum

Trivselstænk tank - Elever

Mobberådgivningen

Indeklima

Dagtilbud

Evaluering af den styrkede pædagogiske læreplan ud fra et børneperspektiv

Som følge af en ny dagtilbudslov (vedtaget d.1. juli 2018) blev der udarbejdet en ny styrket pædagogisk læreplan og et fælles pædagogisk grundlag, der har til formål at være retningsgivende for det pædagogiske arbejde med at skabe trygge og stimulerende pædagogiske læringsmiljøer for alle børn. For at blive klogere på betydningen af den nye lovgivning gennemfører DCUM på vegne af Børne- og Undervisningsministeriet en evaluering af den styrkede pædagogiske læreplan set fra et børneperspektiv.

Børneperspektivet er en væsentlig del af evalueringen, da det giver vigtig viden om, hvordan arbejdet med den styrkede pædagogiske læreplan opleves og forstås af børnene selv. Evalueringen skal belyse, hvorvidt den pædagogiske læreplan, og herunder det pædagogiske grundlag, er retningsgivende for arbejdet i dagtilbudene.

Der er i 2019 gennemført observationsstudier i 9 forskellige typer dagtilbud og som led i den samlede evaluering gennemføres der i 1. kvartal 2020 en spørgeskemaundersøgelse blandt et repræsentativt udsnit af børnehavebørn i Danmark. Evalueringen offentliggøres med 3. eller 4. kvartal 2020.

124 indstillinger

Årets dagtilbud 2019

Årets Dagtilbud er en pris, der uddeles årligt i et samarbejde mellem Børne- og Undervisningsministeriet, BUPL, KL og FOA. Prisen tildeles et dagtilbud i Danmark, som har en særlig høj kvalitet i det pædagogiske arbejde.

DCUM har et bredt og indgående praksisnært kendskab til dagtilbudsområdet, og har for andet år i træk været leverandør på den opgave. DCUM har gennem en årrække bidraget til udviklingen af trygge og stimulerende børne-og læringsmiljøer, og opgaven med prisen Årets Dagtilbud kan ses som en konkret udmøntning af centerets overordnede værdiposition som formidler af "Viden til praksis" på dagtilbudsområdet.

Igen i år så DCUM et stærkt og bredt felt af indstillinger. 124 indstillinger blev behandlet og vurderet ud fra fastsatte kriterier. Inkluderende børnefællesskaber, sammenhænge i børnenes liv og fokus på børneperspektivet blev i år kodeordene for feltet til Årets Dagtilbud 2019.

Se mere [her](#)

Grundskole

I 2019 har DCUM fortsat arbejdet med igangværende projekter både internt og eksternt i samarbejde med fonde, forskningscentre, kommuner og skoler og fortsat været optaget af at understøtte det gode undervisningsmiljø på grundskoler i Danmark. Fælles for projekterne er at skabe trivsel og styrke fællesskaberne i skolen, hvilket der fortsat er brug for at sætte fokus på. For at styrke fællesskaberne i skolen skal vi bevæge os væk fra at opfatte trivselsarbejdet som et socialt isoleret fænomen - en gæst i undervisningens faglige aktiviteter, eller til i højere grad at se undervisningen som kerne lokation for arbejdet med både faglighed og trivsel flettet sammen. Hertil kommer en helskoleindsats og et gennemgående stærkt elevperspektiv, som begge er afgørende principper ift. at skabe stærke fællesskaber og trivselsfremmende initiativer på skolerne. Vi kan ikke sige det nok, trivsel og stærke fællesskaber fremmes af et positivt og støttende miljø blandt alle skolens aktører.

Perspekt

DCUM har med finansiering fra Rockwoolfonden videreudviklet Perspekt 2.0. Læringssynet i Perspekt 2.0 tager afsæt i den enkelte elev og dennes forudsætninger, men også i det fællesskab eleven indgår i. Perspekt 2.0 er et undervisningsmateriale til grundskolen målrettet hhv. indskoling, mellemtrin og udskoling. Her arbejdes med elevernes emotionelle, sociale og personlige kompetencer igennem forskellige klasseøvelser, gruppe- og makkerarbejde over 15 undervisningsgange. Materialet er netop nu i gang med at blive effektevalueret på ca. 70 skoler. Resultaterne bliver tilgængelige i 2020 ligesom materialet bliver gjort offentligt tilgængeligt for alle skoler i 2020.

Skoletrivsel for alle

DCUM og Psykiatrifonden har i samarbejde med Ikast-Brande Kommune og skoleledere og trivselsmedarbejdere fra 11 grundskoler i hele Danmark udarbejdet en prototype-hjemmeside kaldet **Skoletrivsel for alle**. Projektet er støttet af Sundhedsstyrelsen. Hjemmesiden har til formål at styrke skoleledelser og trivselsteams strategiske arbejde med trivsel ved at bidrage til at give overblik for skolerne over deres trivselsarbejde, og finde deres næste bedste skridt i det strategiske arbejde med trivsel gennem anbefalinger baseret på forskning, lovgivning og gode erfaringer fra praksis. DCUM arbejder i 2020 videre med at forbedre hjemmesiden ud fra skolernes feedback på hjemmesiden, og på at stille hjemmesiden til rådighed for og udbrede den til hele grundskoleområdet.

Når unge skal vælge uddannelse og job

Det Nationale Forsknings- og Analysecenter for Velfærd (VIVE) gennemfører med støtte fra Lauritzen Fonden et længerevarende forskningsprojekt med det formål at undersøge og forstå, hvordan unges uddannelsesforventninger skabes. Forskningen viser, at en stor gruppe børn og unge, primært med ressource-svag baggrund har lavere uddannelsesforventninger, end hvad deres præstationer i skolen lægger op til.

DCUM har udviklet et praksisnært materiale, der kan stimulere og øge uddannelsesforventninger hos den brede elevgruppe og som blev lanceret i januar 2020. Materialet henvender sig til både fagfolk, elever, forældre og ledelse.

Materialet er netop nu i gang med at blive effektevalueret på ca. 70 skoler.

Undervisningsmiljøprisen UMP 2019 slog ny rekord

Med 132 ansøgninger fik Undervisningsmiljøprisen UMP 2019 det største ansøgerfelt i prisens 15-årige historie. Der var således fra starten lagt op til en hård udvælgelsesproces for DCUMs bedømmelsesudvalg, der skulle udpege tre nominerede fra feltet. Tre nominerede som skulle sendes til Undervisningsministeren, som så træffer beslutningen om den endelig vinder blandt de tre.

Og det var svært. For alle 132 ansøgninger indeholdte gode initiativer fra virkelighedens undervisningsmiljøer. Initiativer og indsatser som kan inspirere andre skoler, og som med høj grad af elevinddragelse og lokal forankring stort set alle opfyldte kriterierne for at blive nomineret til UMP 2019.

Men en vinder skulle findes, og i 2019 blev det således Tønder Distriktsskole, der med sit innovative arbejde med klasserum, løb med pris, hæder, ære og kontant belønning på 100.000 kr,-.

DCUM faciliterede og gennemførte hele UMP processen, lige fra online ansøgningsformular, PR og markedsføring til udvælgelse af nominerede og planlægning/afvikling af selve kåringsbegivenheden.

Læs mere om UMP [her](#).

Læs artiklen og se videoen
af præmie-overrækkelsen.

Ungdomsuddannelser

Tør vi lytte til eleverne – og hvordan kommer vi dem i møde?

I 2019 var der fokus på elevernes perspektiv, elevinddragelse, fællesskaber og trivsel på ungdomsuddannelserne.

Som tværgående partner indenfor undervisningsmiljø i projektet 'STEM - vejen til erhvervskompetence og beskæftigelse', deltager DCUM i en række spændende projekter i tæt dialog med sektoren. Her arbejder vi bl.a. med at skabe en bedre sammenhæng mellem fysiske rammer og den pædagogiske praksis på erhvervsuddannelserne, en tilgang som samlet set skal understøtte et bedre fysisk, æstetisk og psykisk undervisningsmiljø.

Hertil er vi desuden i gang med undersøgelse om kvinders oplevelse af undervisningsmiljøet på mandedominerede erhvervsuddannelser, hvor vi i 2020 kommer med en række anbefalinger til, hvordan undervisningsmiljøet kan støtte op herom.

I det forgangne år har vi været i tæt dialog med erhvervsskolernes ledere, lærere og elever for at indsamle gode eksempler fra erhvervsuddannelserne til arbejdet med at skabe et godt undervisningsmiljø med fokus på elevinddragelse og trivsel. Nogle af disse erfaringer blev præsenteret på Dansk Trivselsforum 2019, hvor det også blev fremhævet, hvordan en god start på uddannelsen har stor betydning for elevers gennemførelse, trivsel og faglighed.

"Det har altid været en af DCUMs mærkesager at arbejde for at sikre elevperspektivet i undervisningsmiljøet."

Vi sluttede året af med at afholde en stribe oplæg og workshops om gymnasieelevers oplevelse af fællesskaber på gymnasier. Fokus var på elev-elev fællesskaber og lærer-elev relationer samt i hvilken grad eleverne oplever sig presset i hverdagen på skolerne. Det der står højest på elevernes ønskeliste, er mere dialog med lærerne, inddragelse i undervisningen, at lærerne griber ind overfor dårlig trivsel i klassen, øget mulighed for formativ feedback og individuelle samtaler samt fleksibilitet på uddannelserne. Den professionelle relationskompetence er på dagsordenen og det bliver spændende at se, hvordan det vedvarende bliver et fokus fremadrettet.

Tænk tanken

Undervisningsmiljørepræsentanter

Inddragelse af elever i undervisningsmiljøet

Det har altid været en af DCUMs mærkesager at arbejde for at sikre elevperspektivet i undervisningsmiljøet. I 2019 og i 2020 har og vil DCUM sætte ekstra fokus herpå igennem arbejdet med at sikre undervisningsmiljørepræsentanternes (UMR) rolle på skoler.

I 2019 mødtes elevorganisationer på tværs af uddannelser i den nationale trivselstænk tank, hvor der i år blev sat fokus på, hvordan man ude på skolerne kan arbejde med elevinddragelse i undervisningsmiljøet. Denne workshop ledte til, at vi i efteråret udviklede en række praksisnære værktøjer til at understøtte arbejdet med UMR, der kan findes [her](#), samt at vi i 2020 lancerer kurser for UMR i samarbejde med elevorganisationer på både grundskole og ungdomsuddannelser. På kurserne vil elever blive uddannet til rollen som UMR. Her får de viden om undervisningsmiljø, bliver klædt på til at kunne repræsentere elevernes perspektiv, samt får inspiration til, hvordan de som UMR kan være med til at påvirke undervisningsmiljøet på egen skole. Ved DCUM ser vi meget frem til kurserne, samt det øgede samarbejde med elevorganisationerne. Vi tror på, at det er det, der skal til for at støtte skolerne i vedvarende at inddrage elever i arbejdet med undervisningsmiljøet og samtidigt leve op til undervisningsmiljøloven. Vi forventer at kurset bliver et tilbagevendende tiltag med flere overbygninger af kurser, som vedvarende vil klæde elever på til at varetage rollen som UMR på skolerne.

Dansk Trivselsforum 2019

Fællesskaber og elevtrivsel på
Ungdomsuddannelserne

For fjerde år i træk zoomede vi ind på elevtrivsel ved det årlige Dansk Trivselsforum, og denne gang med fokus på ungdomsuddannelserne. Dansk Trivselsforum 2019 fandt som sædvanligt sted i Odense, hvor DCUM havde tilrettelagt en hel dag med oplæg, inspiration, god mad og netværksmuligheder for de 273 tilmeldte fra hele landet.

Dagens tema var ungefællesskaber på erhvervsuddannelserne, med særligt fokus på EUD og EUX, hvor hverdagen er opbrudt og hvor de faglige fællesskaber dominerer. Med Dansk Trivselsforum 2019 ville vi understrege vigtigheden af fortsat at være nysgerrige på, hvad et godt fællesskab betyder for undervisningsmiljøet, og det gjorde vi med en bred palette af oplægsholdere som på vidt forskellige vis dykkede ned i begrebet 'unge-fællesskab'.

Dagens oplæg

- **Lene Tanggaard** Læring i fællesskaber
- **Olav Hessedahl** Ung og elev
- **Morten Ryom** Hilsen fra virkeligheden
- **Alexander Von Oettingen** Fællesskaber der danner
- **Randi Mannion** Fra viden til praksis

Efterfølgende evaluerede deltagerne dagen og der var topkarakterer hele vejen rundt, så vi har allerede sikret os en fast deltagereskare til Dansk trivselsforum 2020 hvor vi igen tager fat i elevtrivslen på ungdomsuddannelserne.

Se mere [her](#)

Mobberådgivningen

I september 2019 oprettede DCUM **Mobberådgivningen**, en rådgivningsside der fungerer via Facebook og som angår al slags mobning. Målgruppen for siden er først og fremmest forældre. Formålet er at nå ud til dem med viden om mobning. Hvorfor opstår det? Hvad kan forældre gøre? Hvilke rettigheder har eleverne? Tidligere oplevede DCUMs mobberådgivning, at det ofte tog lang tid før forældre kontaktede DCUM med deres spørgsmål om mobning, og ofte gjorde de det først når deres barn havde oplevet mobning i lang tid. Med den nye Facebook-side er det nemmere for forældre at stille spørgsmål til DCUMs fagpersoner. Mange forældre stiller relevante og gode spørgsmål på siden, og en del af dem tager derefter direkte kontakt til DCUM for at få hjælp og vejledning. På den måde kan Facebook-siden være med til at hjælpe forældre til at reagere hurtigere, og derigennem sørge for at børnene får den hjælp de har brug for, inden det udvikler sig til grove mobbesager. Gennem Mobberådgivningen kan vi klæde forældrene på til at møde skolerne til bedre dialog og samarbejde. DCUMs opslag på siden består af korte informative tekster om f.eks. mobningens dynamikker, regler på området eller inspiration til hvad, forældrene kan gøre for at være med til at forebygge mobning.

Indeklima

2019 blev også et år med fokus på indeklimaet på landets skoler. Hos DCUM har vi det forgangne år arbejdet med indeklimaet på forskellige niveauer og afprøvet forskellige løsningsmodeller ude på skolerne. I projektet Adfærd – lys, luft og lyd, som var en del af Realdanias kampagne 'Skolernes Indeklima', udviklede vi 11 forskellige prototyper, som blev testet på skoler og i kommuner, landet over. Vi undersøgte blandt andet om fokuseret belysning gav mere ro i klasserne, om åbne vinduer kan fungere som en langvarig løsning i klasser med dårlig luftkvalitet, om elever i indskoling kan spille sig til mere viden om indeklima og om undervisningsmaterialer til mellemtrinnet og udskoling skaber adfærdsændringer blandt de ældste elever.

Du kan læse meget mere om projektet, de 11 prototyper og resultaterne i den afsluttende rapport, som du finder [her](#).

2019 blev også året, hvor DCUM, efter ønske fra Realdania, undersøgte muligheden for at oprette en frivillig indeklimatemærkningsordning i de danske grundskoler. Her deltog landets førende eksperter i to workshops, hvor styrker, potentialer og opmærksomhedspunkter ved en eventuel mærkningsordning blev diskuteret. Du kan læse om eksperternes mange interessante perspektiver i rapporten, som kan findes [her](#).

I 2019 blev der fremsat et beslutningsforslag i Folketinget, som har til formål at sikre et bedre indeklima i de danske grundskoler. Forslaget, som blev fremsat af Dansk Folkeparti, blev afvist ved førstebehandling i folketingssalen, men skal i stedet drøftes i folketingets uddannelsesudvalg i starten af 2020. Du kan følge udvalgets arbejde ved at trykke [her](#).

DCUMs tilsyn 2019

Dansk Center for Undervisningsmiljø har i 2019 ført tilsyn med undervisningsmiljøet for andet år i træk. Formålet med DCUMs tilsyn er at undersøge, om de danske uddannelsesinstitutioner overholder undervisningsmiljøloven og oplyse uddannelsesinstitutionerne om undervisningsmiljølovens bestemmelser.

DCUMs tilsyn har i 2019 haft tre forskellige tilsynsaktiviteter, der har været fordelt på 21 standardtilsyn, 9 enkeltstilsyn og en praksisundersøgelse.

Standardtilsyn fungerer som stikprøver, hvor uddannelsesinstitutioner bliver tilfældigt udtrukket. Ved standardtilsyn undersøger DCUMs tilsyn både det fysiske, psykiske og æstetiske undervisningsmiljø, samt bestemmelserne om undervisningsmiljørepræsentanter, undervisningsmiljøvurderingen og håndteringsregler i forbindelse med mobning for grundskoler og ungdomsuddannelser.

fordeling af standardtilsyn pr. uddannelsestype

Grundskole	14
Ungdomsuddannelser	3
Videregående uddannelser	1
Voksenuddannelses institutioner	1
Øvrige uddannelser	2

DCUMs tilsyn ser følgende tendenser i forbindelse med uddannelsesinstitutionernes overholdelse af undervisningsmiljøloven:

- Næsten alle grundskoler og ungdomsuddannelser har en antimobbestrategi. Men mange antimobbestrategier forholder sig kun i begrænset omfang eller slet ikke til digital mobning
- Flere uddannelsesinstitutioner har gennemført elevtrivselsundersøgelser eller studiemiljøundersøgelser, som kan bruges i skolernes arbejde med undervisningsmiljøvurderingen. Men flere uddannelser har ikke en fyldestgørende undervisningsmiljøvurdering, da mange skoler kun laver første trin af undervisningsmiljøvurderingen, kortlægningen, og undlader de resterende tre elementer.
- Flere uddannelsesinstitutioner har ikke undervisningsmiljørepræsentanter og/eller har ikke oplyst eleverne/de studerende om deres ret til at vælge undervisningsmiljørepræsentanter.
- Flere uddannelsesinstitutioner har ikke undersøgt grænseværdierne for CO₂-niveau og kubikmeter luft pr. elev/studerende i et undervisningslokale.

Enkeltsagstilsyn bliver udført på baggrund af henvendelser fra elever, studerende eller forældre der henvender sig om problemer med det fysiske, psykiske eller æstetiske undervisningsmiljø. Ved enkeltsagstilsyn undersøger DCUMs tilsyn, om uddannelsesinstitutionen overholder undervisningsmiljølovens bestemmelser i forbindelse med de konkrete forhold som henvendelsen berører.

Elever, studerende eller forældre kan henvende sig direkte til DCUMs tilsyn om problemer med undervisningsmiljøet eller blive videresendt fra Den Nationale Klageinstans mod Mobning, hvis de ikke er klageberettiget. Dette kan f.eks. være, hvis en forælder klager over mobning, efter at eleven er gået ud af skolen, eller hvis andre end eleven eller forældremyndighedsindehaveren ønsker at klage over problemer med det psykiske undervisningsmiljø. Fordelingen af henvendelser ses i tabellen til højre:

Tabel 2: Fordeling af henvendelser og enkeltsagstilsyn

Tallet i parentes henviser til det antal enkeltsagstilsyn der er ført på baggrund af alle henvendelserne.

Uddannelsestype/ Henvendelser om	Grundskoler	Ungdomsuddannelser	Voksen- og videregående uddannelser
Fysisk undervisningsmiljø	4 (1)	1	-
Psykisk undervisningsmiljø	4 (1)	-	1
Oversendt fra NKMM	12 (7)	1	-
I alt	20 (9)	2	1

I 2019 har DCUMs tilsyn også gennemført sin første praksisundersøgelse. Formålet med at gennemføre en praksisundersøgelse er at indsamle større mængder af data, som kan pege på om flere uddannelsesinstitutioner overholder undervisningsmiljøloven. Denne viden kan bidrage til at målrette og kvalificere hele centerets rådgivning og vejledning om undervisningsmiljøloven til gavn for landets uddannelsesinstitutioner.

Tilsynets praksisundersøgelse har i 2019 handlet om elevinddragelse på et organisatorisk niveau på landets EUD- og EUX- uddannelser. Praksisundersøgelsen er gennemført som en spørgeskemaundersøgelse blandt uddannelseschefer, -uddannelsesledere eller andre ansatte på samme niveau.

Kvalitativ opfølgning

For at give inspiration til hvordan erhvervsskolerne kan forbedre samarbejdet med eleverne i forhold til ovenstående udfordringer, har DCUMs videnscenter i 2019 besøgt 6 erhvervsskoler og indsamlet eksempler på, hvordan andre skoler arbejder med at øge elevinddragelsen på måder som virker i den særlige hverdag EUD- og EUX-uddannelserne har. På baggrund heraf er udarbejdet 3 inspirationsmaterialer som oplyser om udfordringerne, regler og giver anbefalinger og gode erfaringer videre fra erhvervsskoler, der har fundet nogle virkningsfulde greb. Erhvervsskolerne kan se frem til at få tilsendt inspirationsmaterialer i 1. kvartal af 2020.

I 2020 vil DCUMs tilsyn flytte sine ressourcer fra standardtilsyn over til enkeltsagstilsyn og praksisundersøgelsen. Næste år forventer DCUMs tilsyn at gennemføre mellem 15-20 enkeltsagstilsyn og tilrettelægge praksisundersøgelsen som en totalundersøgelse, med det formål at kunne lave en baseline-måling af landets uddannelsesinstitutioners overholdelse af undervisningsmiljølovens bestemmelser.

De fire væsentligste fund fra praksisundersøgelsen er følgende

34,4%

34,4 % af respondenterne i spørgeskemaundersøgelsen svarer, at de har undervisningsmiljørepræsentanter

41,4%

41,4 % af respondenterne i spørgeskemaundersøgelsen svarer, at de ikke inddrager elever i planlægningen af undervisningsmiljøvurderingen

52%

52% af respondenterne i spørgeskemaundersøgelsen svarer, at de oplever problemer i forbindelse med elevinddragelse.

Erhvervsskolerne oplever manglende kontinuitet i elevernes tilstedeværelse på skolen, som en udfordring i det generelle arbejde med elevinddragelse i forhold til arbejdet med trivsel og undervisningsmiljø.

"Næste år forventer DCUMs tilsyn at gennemføre mellem 15-20 enkeltsagstilsyn"

2019

den nationale
klageinstans **mod**
mobning

Klageinstans

En væsentlig del af Dansk Center for Undervisningsmiljø er Den Nationale Klageinstans mod Mobning, forkortet til NKMM i det følgende. Instansen har nu eksisteret i 2,5 år, hvilket er halvdelen af den prøveperiode, som den blev født med den 1. august 2017.

Antallet af klagesager stiger år for år, men det giver ikke grund til at formode, at der foregår mere og mere mobning derude. NKMM oplever, at det særligt er kendskabet til håndteringsreglerne og klagemuligheden, der har indflydelse på antallet. Sådan vil det være en tid endnu, til det er almindeligt kendt blandt brugere og praktikere, at der er kommet regler på området, siger direktør Jannie Moon Lindskov.

NKMM modtog 9 klager i 2017, 51 i 2018 og 120 i 2019

Den Nationale Klageinstans mod Mobning mærker en generel mangel på kendskab til håndteringsregler og til klagemuligheden blandt både fagfolk og brugere, og det afspejler sig i mange af de klagesager, som modtages. Skolerne har måske lavet indsatser men ikke fulgt den systematik, som er fastsat i loven, og som forskning viser er virksomt i forhold til at komme mobning til livs. Det betyder ofte også, at der ikke er sammenhæng mellem de problemer, som findes, og den løsning, som indsættes, ligesom akut hjælp til de implicerede og informering om indsatserne normalt heller ikke er sket.

Der er også skoler, som har gjort det rigtigt godt. De har reageret med det samme på henvendelse eller egne observationer/mistanke og har sikret at der gribes akut ind over for situationen for at beskytte de udsatte her og nu – dvs. "ulykken standses". De har derpå lavet en glimrende undersøgelse af situationen og fundet både synlige forhold og det mere subtile, som kræver tålmodighed og vedholdenhed at opdage. De har lavet indsatser for klassen, som passer til de fund, der er gjort, og der er her måske allerede tænkt både kortsigtet og langsigtet. Første opfølgning er planlagt eller allerede gennemført, og den har ført til justeringer i indsatsen baseret på ændringer, der ses i dynamikken på baggrund af den første indsatsperiode. Og endelig er der gjort overvejelser om, hvordan

skabe grobund for en vidensbaseret og professionel behandling, når næste mobbeproblem opstår. På den måde bidrager NKMM i høj grad til en bedre retsstilling ikke kun på et overordnet plan ved at være en retssikkerhed for elever, der oplever mobning, men også på et helt konkret plan for eleverne og forældrene på de skoler og i de kommuner, som via klagesager får opdateret deres viden og beredskab.

Tabel med afgørelsesdata for 2019

Stadfæstet	19%
Hjemvist	4%
Ændret Ændret med påbud	60% 44%
Afvist	7%

Vi ser næsten ingen klager over antimobbestrategier. Det er præcis, som vi allerede forudså i 2017. Hvis en skole mangler en antimobbestrategi, vil denne type klage allerede blive rettet op ved førstebehandlingen, og dermed vil den ikke gå videre til andenbehandling i NKMM. Kvaliteten anfægtes normalt ikke, før en bruger står i en konkret mobbesituation og ønsker at forventningsafstemme med de tanker, som skolen skal have gjort sig om mobning. Og hvis det ender med et uforløst forløb og en klage, er klagers fokus rettet mod situationen, og ikke mod antimobbestrategien. Derfor har NKMM ikke behandlet en eneste klage over antimobbestrategi i 2019, men vi kommenterer på nogle åbenlyse parametre i afgørelserne, hvor det er relevant: Er skolens antimobbestrategi baseret på det fællesskabsorienterede mobbesyn? Er der en forebyggende del? Afspejler handleafsnittet lovens regler om midlertidige indsatser, handlingsplan og informering? Indeholder den en strategi mod digital mobning. Er den let tilgængelig på skolens hjemmeside?

Når sagerne ikke handler om antimobbestrategi, som er fundamentet for skolens trivsels- og antimobbe-arbejde, hvad handler de så om? Som det ses i nedenstående tabel, handler klagerne mest om selve reglernes anvendelse. Er der overhovedet tale om mobning eller lignende? Desværre bunder denne unødige strid ofte i manglende viden om den grænse, Folketinget har sat i loven: "Mobning eller lignende". Det kan oversættes til "mobning eller mobbelignende tilstande eller situationer", læs mere i DCUM-værktø-jet "[Hvornår er det mobning](#)". Langt de fleste skoler

sætter først ind, når mobning klart kan konstateres, men det er for sent. Med de nye regler har Folketinget ønsket, at der skal sættes ind allerede når nogle af mobningens karakteristika er til stede, men det er skolerne sjældent opmærksomme på, og de afviser derfor at lave en handlingsplan. Forældrene klager og NKMM beslutter, at der skulle have været undersøgt bedre eller lavet en handlingsplan. En hel klasse har i mellemtiden ventet i måske 6 måneder eller længere på indsatser, som skal fjerne mobning eller lignende fra deres undervisningsmiljø.

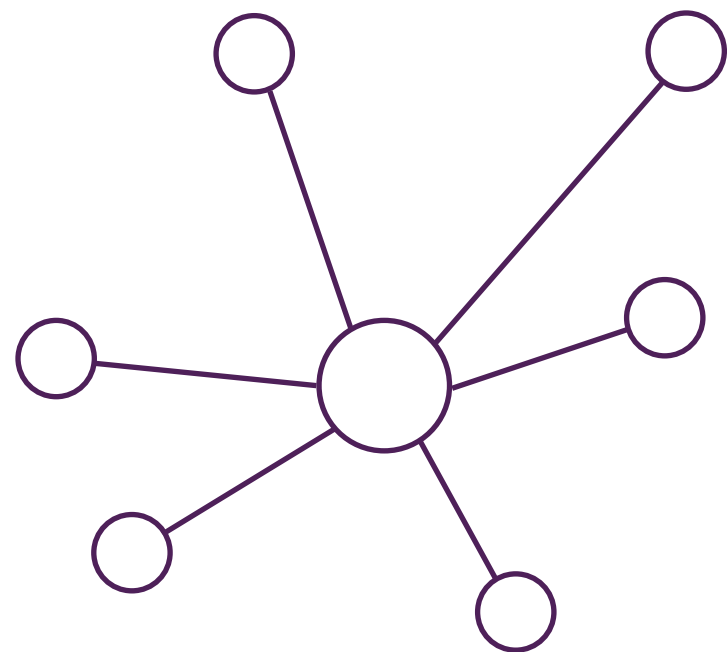
Samtidig kan både skoler og forældre komme til at fokusere på den ene elev, som/hvis forældre har rejst en klage, men også her er der et andet fokuspunkt i reglerne, som derfor også giver mange unødige afslag og forlængede forløb: Vurderingen af, om der foregår mobning eller lignende er personuafhængig, og skolen skal derfor reagere, hvis der foregår mobning eller lignende i klassen/gruppen/årgangen og ikke tage stilling til, om det konkrete barn bliver mobbet i gammeldags forstand – eller måske endda af skolen opleves som klassens "egentlige problem" ("mobbe-ren"). Pligten til at lave en handlingsplan opstår når "mobning eller lignende" forekommer – uanset hvem der opdager det, hvem det går ud over eller hvem der henvender sig.

Tema for klagen i andenbehandlingssager i 2019

Handlingsplan	30%
Er det mobning eller lignende?	61%
Akut beskyttelse (midlertidige foranstaltninger)	2%
Informering af berørte og deres forældremyndighedsindehaver	2%
Uoplyst/øvrige	5%

Reglerne for skolars håndtering af mobning eller lignende evalueres lige nu, herunder også mulighe-den for at klage til Den Nationale Klageinstans mod Mobning. Er der behov for ændringer i det system, Folketinget har lagt frem? Den Nationale Klageinstans mod Mobning bidrager til evalueringen med oplysning-er og fokuspunkter ved den eksisterende lovgivning men har 2,5 år tilbage af den planlagte prøvetid. Vi forudser i den periode, at der fortsat vil være stigning i klagetallene, men med den velvilje, der er på skoler, der er i kontakt med NKMM, forventer vi også, at der langsomt vil være en drejning fra striden om reglerne skal anvendes og hen imod flere klager over hand-lingsplaners indhold – dvs. færre unødige sager og flere sager om kvaliteten af de indsatser, der sættes ind for at styrke fællesskabet om andet end at mobbe hinanden. Den Nationale Klageinstans mod Mobning og Dansk Center for Undervisningsmiljø glæder sig til arbejdet og til de mange gode og faglige samtaler med fagfolk og brugere.

Netværk

Vi skal samarbejde for at skabe de bedste børne- og undervisningsmiljøer for alle børn og unge i Danmark. Derfor deltager DCUM i, og driver egne netværk hvor vi kan samle og dele viden og inspiration med ligesindede fagorganisationer og uddannelsesinstitutioner landet over. Herunder blandt andet Netværk for Byggeri til Leg og Læring, Nationalt samarbejde for trivsel blandt børn i dagtilbud, Nationalt samarbejde for trivsel i grundskolen samt Nationalt Erhvervsskoleforum.

Læs mere om
DCUMs netværk [her](#)

Bestyrelse

- **Kirsten Holmgaard**
Formand, udpeget af ministeren for Børn, Undervisning og Ligestilling
- **Claus Wachmann**
Kommunernes Landsforening
- **Karsten Suhr**
De frie skoleorganisationer
- **Lone Andersen**
Lederforeningen for VUC og Gymnasieskolernes Rektorforening
- **Ulla Krag**
Professionshøjskolernes Rektorkollegium
- **Hans Henrik Saxild**
Rektorkollegiet ved de lange videregående uddannelser
- **Pia West Christensen**
Erhvervs- og produktionsskolerne
- **Lasse Houmann Thygesen**
Erhvervsskolernes Elevorganisation
- **Maria Kallehauge Jessen**
Pædagogstuderendes Landssammenslutning
- **Anders Liltorp**
Danske Underviserorganisationers Samråd
- **Oscar Sommer**
Danske Skoleelever
- **Mads Rundstrøm**
Landsammenslutningen af Handelsskoleelever
- **Preben Siggaard**
Børnerådet
- **Maria Møller**
Danske Studerendes Fællesråd
- **Susanne Gade Clausen**
Skole og Forældre

2019

DCUM i medierne

Mediesynlighed

Følgerudvikling på sociale medier

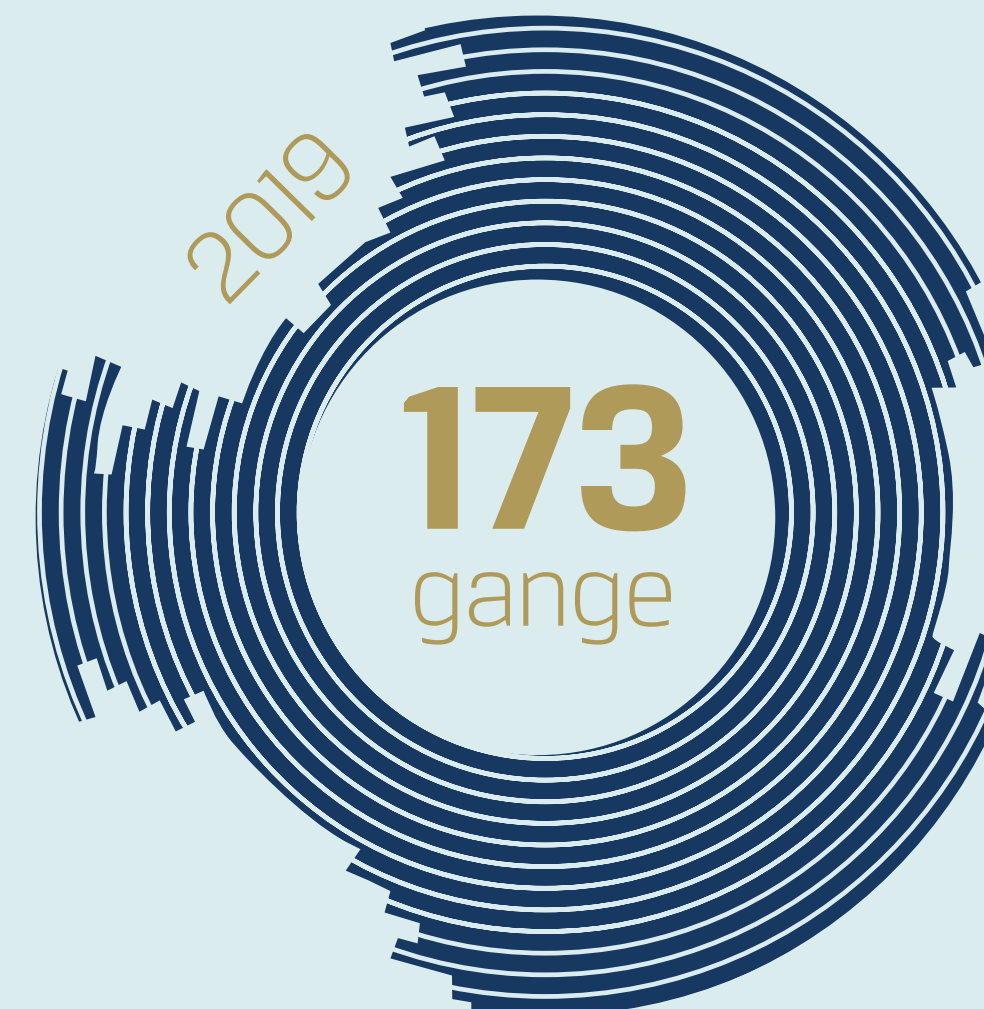

Ultimo 2016:	2200
Ultimo 2017:	2600
Ultimo 2018:	2700
Ultimo 2019:	3050

Ultimo 2016:	422
Ultimo 2017:	578
Ultimo 2018:	1200
Ultimo 2019:	2200

DCUM nævnt i medierne

Uddrag af DCUMs medieeksponering 2019

Debat: Kender du undervisningsmiljøloven? Nej vel?

Politiken
Debatindlæg
D. 7. aug. 2019

Undervisningsmiljø: Hvis du trives på uddannelsen, så lærer du mere!

Uddannelsesinformation
Artikel
D. 20. maj. 2019

Ekspert: Læreren spiller en vigtig rolle i at begrænse præstationspresset

Gymnasieskolen
Interview
D. 22. nov. 2019

Center for Undervisningsmiljø: Lysten til læring skal styrkes gennem fællesskaber

Altinget
Debatindlæg
D. 5. sep. 2019

Klamt indeklima på hver tredje skole: Børn er ikke sikret som voksne

DR
Artikel
D. 30. jan. 2019

Kommune har fået påbud - reagerede ikke godt nok på mobning af dreng

TV2
Artikel
D. 27. aug. 2019

Vi ses i 2020

Årsberetning for Dansk Center for Undervisningsmiljø, 2019

Udgiver

Dansk Center for Undervisningsmiljø
www.dcum.dk

Tekst af:

Heidi Knudsen
Charlotte Helbo
Maria Hummelose
Marianne Laflor
Mikkel Windfeld
Louisa Pagh Larsen
Helene Borgholm
Heidi Johannessen

Redaktion

Karl Emil Pirok Uhrenholt
Christian Rudbeck

Ansvarshavende

Jannie Moon Lindskov
Direktør, DCUM

Grafisk design

Vokseværk – vokseverk.dk

dcum.dk